

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXV. évfolyam

Subotica, KEDD, 1924 március 18.

77. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Aleksandra ulica 4. sz. alatt
Kiadóhivatal: Kralja Aleksandra ulica 1 (Leibach-palota)

Kérő, magyar szavak

A minap a Muravidék egyik eldugott falujának magyarsága fordult kérő, bizakodó szóval a *Bácsmegyei Napló*hoz: szeretnék megnyitni a könyvtárukat, de a könyvük legnagyobb része elkallódott, pénzük nincs, könyvük nincs, szomszúságuk nagy s a magyarságuk nem hagyja őket magyar könyvek nélkül nyugton. Könyveket kértek a magyarságtól, hogy legyenek vigasztalók és tanítók ott is, ahová alig ér el a bácskai testvérek üzenete.

Ma a pancsevői református magyarok fordultak hozzánk kéréssel szóval. Ami kísérő földje volt egyházuknak, azt elvették, a híveket szétszórták a fürgeteges idők, a református pap — mint egy új *Simándi Pál* — a helyén maradt akkor is, mikor elsodródott mellette a földek és a hívek. Ki tartsa most fenn az egyházat? Papjuk már nyolc hónapja nem kapott fizetést s hosszú idők óta fizetetlenek az egyéb kötelezettségek is. Most arra kéri a pancsevői reformátusok a *Bácsmegyei Naplót*, kérjük meg a nevükben az itt élő magyarságot, adakozzanak elárvult egyházuk részére.

Vivos voco — a haladó kultúra, a haladó egyház fölsegítésére megcsendítjük a lélekharangot s szólunk azokhoz, akik még meghallják a magyar szót s akik minden magyar szót meghallanak. Annyiszor esik szép, meleg szó, süket csöndet fölrazzó kiáltás a magyar kultúra nevében, hogy végre meg kellene alkotni már az egységes és irányító kulturaprogramot is, ami megállapítaná a feladatok és teendők sorrendjét. Eddig csak megfogyatkozott erőinket vettük számba, szétnéztünk, hol vagyunk, hányan vagyunk, föl tudjuk-e még emelni kerünket és szavunkat s milyen mélyre tudjuk lebecsülni az áldozatkészség tarisznyájába. De már vizsgálni kellene azt is, mik a teendők, amelyeket vállalnunk és teljesíteniünk magyarságunk és lelkiismeretünk kötelez. Vizsgálunk kellene, hogy az energiának és áldozatkészségnek az a paránya, amely eddig kitellettőlünk, a legméltóbb és legsürgősebb feladat javára szolgált-e. Mit végeztünk eddig, ha a magyar kultúrának vannak még könyvetkérő, imádkozó koldusai s ha van szegény magyar eklézsia, ahol maga harangoz a pap, amíg lesz kinek.

Be kell látnunk, hogy amit a kultúra terén elérhetünk, azt csak a munkának vagy adakozásnak áldozataival érhetjük el. A magyar társadalom áldozatkészségén mulik a magyar kultúra jelene és jövője. Nem számíthatunk kor-

mánnytámogatásra, nem gazdálkodhatunk közszégi segélyekből s nem rendelkezhetünk azokkal a szervezetekkel, amelyek a kulturamunka anyagi feltételeit biztosíthatnák. Mintahogy a magyar áldozatkészség építette föl a régi Nemzeti Színházat, — akinek telke volt, telket adott, akinek téglája volt, téglát ajánlott föl s akinek a két keze munkáján kívül nem volt semmije, az ingyen hordta a téglát az építkezéshez, — úgy kell most is a magyar áldozatkészségnek kiépíteni a magyarság kulturszervezeteit s gondoskodni a kulturamunka anyagi feltételeiről.

De amíg nincs program, sem szervezet, addig sem maradhatnak télen azok, akik akár munkájukkal, akár adománysikkal részesei lehetnek a munkának. Amíg a kulturszervezet céljára nem adózhatunk, valósítsuk meg a magyar kultúra javára az önadózást. A vagyonnak és jövede-

lemnek azt a részét, amit magyar voltunk s magyar voltunkhoz való ragaszkodásunk a magyar kulturális mozgalom részére elköveteljük oda a magyar kultúra ellátatlanjainak. *Ne hangozzék el kérő szó addig sem meghallgatás nélkül.* Az SHS. királyság magyarságában legyen annyi öntudatosság, áldozatkészség, legyen annyi faji érzés, legyen annyi emberi jószág, hogy ne hangozhassék el kérő magyar szó, amit nem hallgatnak meg s ne fordulhassanak feljükk esdeklő karok, reménytelenül és kétségbeesve.

Ha kopogtatnak, bocsássátok be, ha zörgetik az ajtót, nyissátok ki. Teljesítsétek az írás példázatát. S örüljétek, hogy csak az ajtóteken kopogtatnak s nem a lelkiismereteken. Magyarok; a muravidéki magyarság magyar könyveket kér, a pancsevői magyar református község segítséget kér meleg, testvéri szókkal. Ne kérjenek hiába!

A külügyminiszter expozéja a parlamentben

Nincsics szemfényvesztésnek mondja a bolgár kormány rendszabályait a macedón komitácik ellen — Az SHS királyság Magyarország gazdasági talpraállítását kívánja

Beogradból jelentik: A parlament hétfői ülésén a külügyi költségvetés vitáját Nincsics Momcsillo külügyminiszter terjedelmes expozéval vezette be. Beszédében részletesen ismertette az ország külpolitikai helyzetét az európai államokkal szemben és beszámolt mindazokról a nemzetközi tárgyalásokról, amelyeket a kormány külállamokkal az utóbbi években folytatott.

A politikai helyzetképet a Németországban működött szakértőbizottság munkájának méltatásával kezdte Nincsics. Ezzel kapcsolatban meglepődéssel konstata, hogy a Macdonald kormány fokozott energiával igyekszik Franciaországgal a jóvátétel kérdésben végleges megállapodásra jutni. Hálásan emlékezik meg a munkáskormány magatartásáról abból az alkalomból is, hogy az visszautasította az angol parlamentben az ország belügyeibe való beavatkozására irányuló törekvéseket.

A jugoszláv-olasz meg-egyezés hatása

— Az egész világon nagy figyelmet keltett az Olaszországgal kötött barátsági szerződés. A fiúmei kérdésben egész Európa veszélyt látott az általános békére. A népszövetség múlt évi ülésén ez a félelem egész érthetően kifejezésre jutott és hiábavalók voltak úgy az olasz, mint a jugoszláv részről történt megnyugtatók. Ezért is nagy megkönnyebbülést

hozott az egész európai közvéleményre a barátsági szerződés megkötése. A kisanant többi tagjai is fentartás nélkül örömmel üdvözölték ezt a lépést, mert úgy találták, hogy ez a szerződés emeli az egész kisanant jelentőségét. Hasonló kedvező fogadtatásra talált a szerződés Franciaországban, Angliában és a többi barátságos államban is.

A kisanant és Lengyelország

A kisanant eszméje egyre erősebb tért hódít és ma már komoly békefaktorra vált Középeurópában. A kisanant értéke hebizonyult a Károly-puccs idején is. A magyar kölcsön ügyében is kívánták a közreműködését, hogy a kölcsönnek politikai biztosítékai is legyenek. Különösen kiemeli a legutóbbi beogradi konferencia jelentőségét.

A kisanant eddigi működésében együtt haladt a lengyel köz-társasággal is. Lengyelországgal egyébként legutóbb kereskedelmi szerződést és igazságügyi egyezményt kötött az ország, amellyel még közelebb hozzák a két nemzetet.

Az albán kérdés

Albániával továbbra is barátságos a viszony. Ahmed bég február 16-iki lemondása után az ország belpolitikai viszonyai meg lehetős zavarosak. Az események tovább fejlődését a kormány élénk figyelemmel kíséri. A határ biz-

tonsága tekintetében a helyzet jelentékenyen javult, a rablóbandák betörései mind ritkábbak. Tudomása van róla a kormánynak hogy Délalbániában a macedón komitét megint előkészületeket tesz, de reméli, hogy az albán kormány barátságos együttműködésével sikerülni fog minden veszélyesebb mozgalomnak elébe vágni.

A görögországi eseményeket is nagy figyelemmel kíséri. A kormány nem óhajt Görögország belügyeibe beleavatkozni.

A bolgár tüzfészek

Ezután hosszasan foglalkozik Nincsics Bulgáriával. A június 9-iki ellenforradalom óta új kormány uralkodik Bulgáriában. A szerb-bolgár viszony megjavításának legfőbb akadálya az illegális szervezetek működése bolgár területen. Eddig ezek a nyilvánosság kizárásával folytatták romboló munkájukat, most azonban főnkük a nyilvánosság elé is mer lépni és külföldi lapoknak inter-jukat ad. Ezek a szervezetek már adókat vetnek ki a polgárookra és a bankokra, úgy, hogy néhány állam már diplomáciai uton volt kénytelen polgárai érdekeit védelmébe venni. A jelenlegi kormány alatt ezek a titkos szervezetek sokkal nagyobb bizottságot élveznek, mint eddig. Ezeknek a szervezeteknek nagyobb aktivitása már jugoszláv területen is érezteti hatását és ha a fosztogató bandákat kiverik, mindig bolgár területre húzódnak vissza.

Visszautasítja Cankov bolgár miniszterelnök kijelentéseit, aki szerint Macedóniában bolgár kisebbségek volnának. A kormány még nem tudja, hogy Bulgária milyen akciót készít elő ilyen nyilatkozatokkal, de semmiesetre sem fogja elveszíteni hidegvérét és hű fog maradni eddigi politikájához, amely a békés fejlődést tűzte ki céljául.

A macedón komitét működése nem jelent veszélyt az országra, de veszélyezteteti a szerb-bolgár viszonyt és veszélyes magára Bulgáriára nézve. A most folyó le-tartóztatásoknak szemfényvesztés a céljuk. Mégis hisz a két ország viszonyának megjavulásában, mert jól tudja, hogy maga a bolgár nép nem óhajt semmiféle kalandot és maga is óhajtja a jóviszony helyreállítását.

A magyar jóvátétel

Az osztrák, bolgár és német jóvátételi ügyek ismertetése után Nincsics rátért a magyar jóvátétel kérdésére. Magyarország fizetési kötelezettségeire vonatkozóan két terv merült fel. Az egyiket sir Herbert, a jóvátételi bizottság titkárnak vezetése alatt kiküldött bizottság dolgozta ki, amely 1922

május 1-ig működött Magyarországon. Ez a bizottság azt javasolta, hogy Magyarország egész jövételi adósságát öt milliárd aranykoronában állapítsák meg, amelynek első részletei fejében Magyarország 1923-tól 1926-ig évenként 50 millió aranykoronát fizet. Ezt egy 250 millió aranykoronás külföldi kölcsönrel garantálták volna, amelyet egy új magyar földadótörvénnyel hajtottak volna be. Ez a földadó hektáronként két aranykoronával terhelte volna meg a földbirtokosokat. A másik tervet Olaszország ajánlotta, amely Magyarország gazdasági viszonyainak javulását az 1826. év végén várta és e szerint Magyarország csak ekkor kezdte volna meg a jövételi tartozások kamatainak és amortizációjának fizetését. Ez a terv is külföldi kölcsönt ajánlott fedezetül. A jövételi bizottság több ízben foglalkozott ezzel a kérdéssel, amelynek megoldása elé nagy nehézségeket gördített az a körülmény, hogy a jövételi bizottság tagjai a fizetési garanciák tekintetében nem tudtak megegyezni.

Magyarországnak a SHS. királyság számára 1922-ben 3000 lovat, 6500 szarvasmarhát és 5000 juhot kellett volna szállítania, amely mennyiséget azonban csak 1923 augusztusáig szállította le.

Pécsről 1923 március 27-ikéig naponként 100 vagon szenet kapott a SHS. királyság magyar jövételi fejében. Ekkor a jövételi bizottság jóváhagyta azt a Magyarországgal kötött egyezményt, amely szerint a jövőben Magyarország naponta csak 88 vagon szenet szállít a pécsi bányákból. A restitúciók fejében Magyarország 230.000 aranykoronát fizet készpénzben, amelynek ellenében a SHS. királyság lemondott arról a jogáról, hogy a háború alatt Szerbiából elvitt tárgyak után nyo-

mozhassanak Magyarországon. Ez a joga az SHS. királyságnak csak az elvitt pénzüsszegek, drágaságok és értékpapírok felkutatására maradt meg, amelyeknek kiszolgáltatását diplomáciai úton lehet követelni.

Magyarország külföldi kölcsöne

Múlt év áprilisában — mondja Nincsics külügyminiszter — a magyar kormány a korona árfolyamának stabilizálására és az ország gazdasági alátámasztására egy 40—50 millió aranykoronás rövidlejáratú és egy 550—650 millió hosszulejratú kölcsönt kért a Népszövetségtől. Hogy a kölcsön lehetővé váljon, Bethlen miniszterelnök kérte a békeszerződésben megállapított zálogjogok felfüggesztését. Hosszas tanácskozások után — amelyeknek lefolyását is elmondja a külügyminiszter — a Népszövetség pénzügyi bizottsága múlt év novemberében megállapította, hogy Magyarországnak költségvetésének egyensúlyba hozásához 250 millió aranykoronás kölcsönre van csak szüksége. Az erre vonatkozó terv az osztrák kölcsöntervezethez hasonló. Az S. H. S. királyság kormánya akkor még nem adhatta végleg beleegyezését a magyar kölcsönhöz, mielőtt meggyőződést nem szerzett arról, hogy Magyarország továbbra is szállítani fogja a régi mennyiségben a pécsi szenet és hogy át fogja adni azt a vasúti parkot, amelyre a fegyverszüneti szerződés kötelezi, továbbá, hogy bármilyen formában vissza fogja-e fizetni azt az összeget, amely az 1921 végén és 1922 elején je nem szállított pécsi szénért jár az S. H. S. királyságnak. A magyar kormány újból kötelezettséget vállalt e tartozásainak kiegyenlítésére. Az 1924 február 3-ikán létrejött új megállapodás szerint Magyarország 1926 szeptember 12-ikéig naponta 880 tonna szenet szállít Pécsről a régi feltételek mellett, az elmaradt szállításokért

9 millió aranykoronát kamataival együtt visszatérít, illetve ez összeg erejéig 1926 szeptember 13-ikától további szénszállításra kötelezte magát napi 80 tonna erejéig. A restitúciók tekintetében Magyarország teljesíti a régebbi megegyezés kötelezettségeit. Ezenkívül 17.125.600 aranykorona értékben új vasúti kocsikat és mozdonyokat szállít az S. H. S. királyságnak.

Ezt a megegyezést a jövételi bizottság ez év február 20-án jóvá is hagyta. Az említett feltételeken kívül azt is követeli az S. H. S. királyság, hogy a katonai ellenőrzést szigorítsák meg, nehogy bizonyos bevételi forrásokat katonai célokra fordíthassanak és ezzel megsértsék a trianoni békeszerződés rendelkezéseit. Erre is talált a kormány egy kielégítő formulát, még pedig azt, hogy a jugoszláv katonai ellenőrző közeg tagja lesz a versaillesi katonai tanácsnak, melynek kompetenciáját

ki fogják terjeszteni a békeszerződés katonai rendelkezéseinek ellenőrzésére. A kormány azt hiszi, hogy működése e kérdésben két feladatot oldott meg: először a magyar kölcsönbe való beleegyezésével bizonyosságát adta jóakaratu kívánságának, hogy Magyarország gazdaságilag talpraálljon, másodsorban viszont megvédte az ország érdekeit is, kielégítő garanciákat kapván, a reparációs és egyéb kérdésekben, valamint az ország politikai biztonságát tekintetében.

Beszédének további folyamán Nincsics külügyminiszter a különböző országokkal való határnegotációk egyezményekkel foglalkozott. Ismertette többek közt a Magyarországgal folytatott tárgyalásokat a muraközi határkiigazítás kérdésében, amelyet végül a jövételi bizottság döntött el.

A külügyminiszter beszédét, amelyet kéziratból olvasott föl, a radikálisok zajosan megtapsolták.

Adóügy és politika

A radikálisok a robotválságnak utadóra való átkeresztelése ellen

A robotválság eltörlésével kapcsolatban a Bácsmegyei Napló írta meg először, hogy a visszavont robotválságot egyszerűen át akarják keresztelni utadóvá és a már kivett robotválság teljes összegét utadó címén akarják behajtani.

Beavatott helyről szerzett értesülésünk szerint a városi tanácsnak elhatározását heves pártpolitikai ellentétek előzték meg. A vajdasági radikális képviselők akciójának eredményeképpen felfüggesztette a kormány ugyanis a robottörvény végrehajtását a Vajdaság területén és a vajdasági radikálisok ezt az eredményt, mint nagy politikai sikert ülték ki. Stankovics államtitkár a Bácsmegyei Napló-nak legutóbb adott nyilatkozatában rá is mutatott arra, hogy a robottörvény ellen indított akció sikere a vajdasági radikálisok politikai eredménye.

A vajdasági radikálisok ugyanis a radikális párt kormányrajutása óta alig tudtak lényegesebb eredményt elérni. A sorozatos kudarcok természetesen nem népszerűsítették a radikális képviselőket a vajdasági választók előtt. Ezért helyez a radikális párt különösen nagy súlyt a robottörvény felfüggesztésével elért politikai sikerére.

Ilyen előzmények után a szubotícai radikálisokat nagyon kellemetlenül érinti a szubotícai városi tanácsnak az a szándéka, hogy a robotválságot a törvény felfüggesztése ellenére is — utadó címén behajtsák. Már tiltakoztak is e terv ellen s részben ennek a tiltakozásnak eredménye az a módosítás, amely szerint a város progresszív alapon akarja kivetni az utadót. A városnak az a terve azonban még mindig ellenkezésre talál a vajdasági radikálisoknál, mert vé-

A Pleitz-Mayer

Delet játszó tavasz havas csöndjében, néma éjszaka virrasztásában, kísért a lellem a fekete vonatot, amely Mayer Rezső holttestét vitte haza Becskerekre. Mindenki megtér lassankint az öreg temetőbe, ahol régi jóbarátok, szíves emlékek várják a föltámadást s ahol csak cirógató sóhajtasom ölelheti apám, anyám sírját. Mayer Rezsővel is a legszebb ifjúságom tér megpihenni; a gyermek első álma, a tisztesség és a szorgalom mintaképe egyaránt elevenednek meg. Ott ülök a Torontál szerkesztőségében, gyenge baltával nagy tölgyekbe akarok hasogatni, tavaszi zsendülésben feszül a keblem s még olyan szép a világ! Májusi alkonyokon érthetetlenül elfog a sirás, mintha a teremelőlegezte volna a könnyeket elővendő bánatokra. Azért ott vagyok most is sokszor, kimondhatatlanul sokszor. Ha nagyon összefacsarja szívemet az élet, véráldozatokkal megszerzett tréningemhez nyulok: hazamegyek a Torontál szerkesztőségébe és átolvadok a szelid, csendes álomba, amelynek csak az ébredése keserű.

Korán árvaságra jutott gyerekként ott kezdtem neki az életbe, ott éreztem az apai szeretetet pótló meleget. Brájer Lajos és Mayer Rezső voltak az első vezetőim, Brájer kisé individuális nevelésre hagyva, lássuk, mire vagy képes, mire mégy — Mayer óva esetleges szertelenségektől. A fődolog a nyugodt élet izgalma: szenvedélyes nekirohanások nélkül, mert úgy se annak lesz igazza, aki tulzott aprólékosággal ke-

resi.

— Ugy, fiam, csak írjon inkább verseket, azokkal nem árt senkinek. Jobb, ha egy-egy mama háborodik fel, mint a vármegye.

Később, hogy lecsillapítson lelki lázongásokat, előkelő módon közreadott a poétizáló riporterhez, kiadta a verseit kötetben. Olyan szeretettel dolgozott a könyveken, zsenge dolgokon, az egész híres Pleitz-nyomda, amilyenre csak a maga belső ügyében képes valaki. Hol vannak már az öreg Kaufmann bácsi, Szöllössy faktor, Oszuszy, Tomcsányi, a mankós bölcs, Nickl könyvvezető, az Almássy-fiúk, mindnyájan, akikkel együtt szívtuk magunkba az ólombetűk mérget, amelytől soha szabadulni nem lehet!

Mayer Rezső volt mindennek a lelke, eleven cáfolata annak a fizikai törvénynek, hogy egy test nem lehet egyszerre két helyen. Ő volt a városban legkorábban talpon, szinte röptül hivatalokba, bankokba, iskolákba, futtában intézve el pár szóval fontos ügyeket.

— Semmi botrány?

Ez volt a tréfás szavajárása, első kérdése. Valami reített aggodalom lappangott a mosolygó szavak mögött, hogy hátha csakugyan van valami botrány — Isten mentsen! Brájerrel még lehetett volna valahogyan szót érteni, de vele nem. A vármegye elmúlt, ködbe szállt, de soha nem érti meg, micsoda kínai fala volt neki Mayer Rezső, az élő óvatosság, a tapintat megtestesülése.

— Minek izgatnók szenzációkkal a kedélyeket! Ha botrány történik, azt ugyanis tudja mindenki s maga, fiam, nem tud nekem olyan szép le-

leplezést hozni, aminél többet érőnek ne tartanék egy helyes hírdetést.

Azokban a főereje abban a zseniánásban volt, amivel a százesztendő Pleitz-nyomdát föl tudta lendíteni. Előbb művezetője volt, majd belépett társnak, később pedig, hogy Brájer áttette a székhelyét Fiuméba, magához váltotta az egészet. Csak Pleitz-Mayernek hívták, de lelke lett a vállalatnak. Községi nyomtatványraktára híres egész régi Magyarországon. A minisztériumokban csak kigondoltak valamit, huszonnégy órával később már röptültek a hozzávaló nyomtatványok mindenfelé sok tízezer példányban. Nem volt, aki megelőzhette volna konkurens vállalatok csak a nyomában kullogtak. Hegedűs János, a »vármegyei kéz«, mint Dickens mondaná, este nekiült valamely közgazgatási könyv, akár törvénymagyarozat megírásának, reggelre szállította a kéziratot s a Pleitz-nyomda gépei másnap már zakatolva hírdették az eredményt.

Egyszer valami gummibélyegzőt készített. Volt vagy 5—6 sornyi szöveg rajta, záradékol szolgált valamilyen természetű közigazgatási irathoz. Ugy gondolkodott — ismerve az emberi kényelmet — hogy szívesebben ütök le ezt a bélyegzőt, mintsem hogy leírják. Röptültek a mánták mindenfelé, pár nap múlva aztán küld a szegedi titkos megbízottja egy hasonló pecsétet.

— Megelőzték, itt is rájöttek az ötletre.

Mayer Rezső elbusult ezen, de csak egy pillanatra. Kedélyes, szöke, jószágos arca hamar földerült. — Nincs már baj, azért csak mi

voltunk az elsők, bennünket mintáztak le, még pedig a rossz példányokról.

A bélyegzőben ugyanis volt egy sajtóhiba, a szegedi cég azzal együtt utánozta. Arról persze már nem tudott, hogy Mayer hamar utnak indította a korrigált forrást.

A Pleitz-nyomda adta ki a híres Balbi-féle földrajzot, amit Czirbusz Géza, a nyughatatlan véru piarista-tudós fordított s a Weisz-féle világtörténelmet. Maecenása ezeknek a könyveknek Szabó Ferenc, a puritán életű apátplébános volt, aki minden jövedelmét a kultúrának áldozta.

Soha nem láttam, hogy Mayer Rezső pihent, vagy pláne nyaralt volna. Csak nyargaló alakját lehetett a városban látni, pillanata sem telt tétlenségben, nem csoda, hogy idő előtt megropant. Sirjánál el lehet mondani, hogy ama ritka emberek közül való volt, akire senki se haragudott, akinek nem volt epéje, csak nagy emberszeretete.

En pedig, akinek olyan közel állt a lelkehez, amilyen közel csak a gyermekkor első benyomásaiban lehet férközni, elkísérem lelkeimmel a temetőbe megszámlálhatlan sok kedves halottam mellé s előbuggyanó könnyeimben át sóhajtom feléje:

— Jaj, Rudi bácsi, de szomorú valóra vált a te régi tréfád! Annyi a botrány, hogy belefúlad az egész világ. Megzavarodtak a lelkek, nem lesz már megnyugvás soha, de soha! Örökös tél borul ránk, a tavasz jöttét hízivatarban köszöntjük. De tán ez a jó, — adjon legalább a természet egy kis fehérséget, ha már egészen eltűnt az életinkből.

leményük szerint a tanácsnak ilyen irányú intézkedése is alkalmas volna arra, hogy elhomályosítsa a vajdasági radikális képviselőknek ebben az ügyben elért sikerét. A radikális közgyűlési tagok egyrésze ezért akciót kezd annak érdekében, hogy a város az utadót — úgy mint eddig — teljesen függetlenítse a robotválságtól, a robotválság-kivétéseket hatálytalanítsa és a már befizetett összegeket adják vissza az adózóknak, az utadót pedig progresszív alapon vessék ki újból, még pedig a robotválságnál sokkal enyhébb mértékben.

A radikálisoknak ez az akciója valószínűleg sikerrel fog járni.

Macdonald táviratban üdvözölte

az első egyiptomi parlamentet

Kairóból jelentik: Az egyiptomi parlament megnyitása alkalmából *Fuad* király üdvözlő táviratot kapott *György* angol királytól. *Ramsay Macdonald* angol miniszterelnök az angol kormány nevében üdvözlő táviratot küldött *Zselyi* basának, az egyiptomi kormánynak és az egyiptomi parlamentnek.

— Üdvözlöm az egyiptomi nemzetet, — mondja táviratában *Macdonald* — amely *Fuad* király uralma alatt modern és liberális alkotmányhoz jutott és most első ízben képviselteti magát széleskörű népszavazásra alapított parlament által. Biztosítom nagyméltóságodát, hogy az angol kormány jóakarattal és barátsággal fogadja ezt a legfiatalabb parlamentet. Egyiptomnak és Nagy-Britanniának meggyőződésem szerint az a rendeltetése, hogy szoros és barátságos viszonyban éljen egymással.

Lovas-attak

a budapesti munkásság márciusi ünnepélyén

A *Marseillaisot* éneklő és *Károlyi Mihályt* éltető tömeget a rendőrség kardlappal oszlatta szét

Budapestről jelentik: Vasárnap délután ünnepelte meg a szociáldemokrata munkásság március 15-ikét. Amíg az ébredők márciusi ünnepségén a bajtársi szövetségekhez tartozó egyetemi hallgatókon kívül senki se vett részt, addig a munkásság ünnepélyén óriási tömeg hullámozott a Petőfi-szobor körül.

Már *Farkas István* és *Propper Sándor* nemzetgyűlési képviselők ünnepi beszéde alatt is elkezdődött közbeküldések hangzottak el a kurzus ellen és a tömeg telkesen éltette 1918 október 31-ikét, *Károlyi Mihályt* és *Garami Ernőt*, majd az ünnepély befejeztével a tömeg zárt sorokban megindult az Astoria-szálló előtt, ahol telkesen éltették *Károlyt* és felhangzott a *Marseillaise*.

Ekkor a *Kossuth Lajos*-ucca felől a Rákóczi-úton rajvonban lovasrendőrök törtek elő. A tömeg ijedten menekült a járdákra. A lovascsapat elvonult és a tömeg mögötte összezárult. A lovascsapat megkerülte a Nemzeti Színházat, majd a Rókus-kórház innesső oldalán oldalba kapta a tömeget és kivont karddal a Nemzeti Színház főbejárata előtt összeverődött népet akarja szétoszlatni. A rendőrlovak a gyalogjáróra ugráltak, úgy, hogy a tömeg beszórt a Nemzeti Színház előcsarnokába.

A tömeg ezután csendben szétoszlott.

Miről tárgyalt a népszövetségi delegáció a magyar nemzetgyűlés tagjaival?

Az ellenzék a kölcsönjavaslat megszavazásáért garanciákat követel a kormánytól

Budapestről jelentik: A Népszövetségi Bizottság vasárnap délelőttre magához kérte a Hungaria szállóba a parlamenti pártok vezető férfait, hogy megismerje felfogásukat a külföldi kölcsön dolgában. A meghívott politikusok közül — mint a *Bácsmegyei Napló* már megírta — többen távolmaradtak, így *Andrássy Gyula* és *Szilágyi Lajos*, akik a kölcsönmel szemben olyan súlyos aggodalmakat táplálnak, hogy még így a tanácskozásban való részvételükkel sem akartak a felelősségben osztozni a kormánnyal. Hiányoztak még a meghívottak közül *Peyer Károly*, *Gömbös Gyula* és *Friedrich István*, *Zichy János* gróf és *Wolff Károly*.

A meghívottak turnusonként tanácskoztak a népszövetségi megbízottakkal. Az első csoportban *Peidl Gyula*, *Rupert Rezső* és *Horváth Zoltán* szerepeltek. A tanácskozás során az ellenzéki képviselők föltárták a bizottság előtt az ország összes politikai és gazdasági nyavalyát.

A delegátusok főleg aziránt érdeklődtek, számíthatnak-e arra, hogy a kormány a kölcsönkelőre minden nehézség nélkül megkapja a felhatalmazást? Az ellenzéki képviselők ezt természetesen nem garan-

tálhatták.

A következő csoport *Apponyi Albert* grófból, *Ugron Gáborból* és *Rassay Károlyból* állt, akik főként a kölcsön lebonyolításának módjáról érdeklődtek. Utánuk *Mesko Zoltár* és *Eckhardt Tibor* közölték a bizottsággal a fajvédőknek a kölcsönrel szemben elfogadott álláspontját és *Eckhardt* konkrét kérdéseket tett föl *Henry Strakoschnak*, a bizottság vezetőjének, hogy *étegnak tartja-e a kölcsönt* és hogy a kölcsön egyáltalán *elhelyezhető lesz-e?* *Strakosch* kijelentette, hogy a kölcsön összege *kevés a kívánt célra* és ezért az államháztartás jövedelmét is fokozni kell. A második kérdésre sem nyilatkozott *Strakosch* optimisztikusabban. Kijelentette, hogy a kölcsön-összeget nem egyszerre, csak részletekben kaphatja meg Magyarország. Hogy mikor, az a körülményektől függ. Erre vonatkozóan — mondotta — még csak *jóslásokból sem lehet beszélni*.

A kormánypárti politikusok ezután egészen rövid ideig — csak a forma kedvéért — szintén tárgyaltak a népszövetségi kiküldöttekkel, akik előtt kijelentették, hogy az ő álláspontjukat *Bethlen István* gróf révén már ugyis ismeri a bizottság.

Bizonytalanná vált az ellenzéki blokk helyzete

Még kétes Radicsék együttműködése az ellenzéki pártokkal A Radics-párt két alelnöke kedden Beogradba érkezik

Beogradból jelentik: A Japangó válságból való kibontakozás lehetőségei naponta homályosabbak lesznek. Amíg a múlt héten már biztosítottak látszott, hogy a Radics-párt az ellenzék első hívására Beogradba jön, addig most minden oldalról kételyek merülnek fel aziránt, hogy a Radics-párt feladja-e passzivitását.

Lehetséges, hogy a keddi nap tisztázni fogja ezt a kérdést. A Radics-párt két alelnöke *Predavec* és *Mucsek* dr. ugyanis hir szerint kedden Beogradba érkeznek, hogy az ellenzék vezéreivel megbeszéljék az együttműködés feltételeit.

Eddig úgy áll az ellenzéki blokk ügye, hogy csak a szűkebb blokk alakult meg, a demokraták, klerikálisok és muzulmánok részvételével, amely pártok az együttműködés módjára már meg is egyeztek, de a kész egyezményt még nem írták alá és annak aláírását napról-napra halogatják. A szélesebb blokk megalakulásának ügye, amelyben bennfoglalják a Radics-párt és a földmivessépart is, még csak ezután dől el. A földmivessépart ugyan kijelentette már, hogy hajlandó minden kormánybukató akciót támogatni, de a továbbiakra nézve szabad kezet tartott fenn magának. A Radics-párttal még ennyire sem jutottak a megbeszélések és ezt fogják tisztázni a keddi tárgyalások.

Predavec dr. bécsi útja nem hozott változást a Radics-párt álláspontjában, mert Radics pártjának eddigi magatartását az ellenzéki blokkal szemben jóváhagyólag tudomásul vette.

Külföldi vita a parlamentben

A parlament hétfői ülésén először a közegészségügyi minisztérium

költségvetését tárgyalták. *Bukovica* dr. muzulmán sok adattal alátámasztott beszédében alapos bírálat tárgyává teszi az egész ország közegészségügyi állapotait. *Jovanovic* Jócó földmivesséparti, *Strejn* klerikális, *Miletics* Slavko közegészségügyi miniszter megvédi a költségvetést.

Ezután *Srskics* erdőügyi miniszter személyes ügyben szólal fel és válaszol *Kokanovic* földmivesséparti szombati támadására, amellyel az osztrák uralom alatti magatartása miatt illette. A vádak visszautasítása közben heves jelenetek játszódnak le a boszniai radikálisok és a földmivessépart között.

Az incidens után rátérnek a külügyi költségvetés tárgyalására. *Nincsics* külügyminiszter olvassa fel először expozéját, amit más helyen részletesen ismertettünk, majd *Hohnyec* klerikális hangsúlyozza felszólalásában, hogy az eredményes külpolitikának előfeltétele a szerb nép megegyezése a horvát és szlovén néppel. *Csumics* muzulmán rövid beszéde után *Jovanovic* Jócó földmivesséparti képviselő, volt londoni szerb követ részletesen kritizálja az ország egész külpolitikáját. Kifogásolja, hogy sem *Bulgáriával*, sem *Szovjetországgal* nincs rendezve az ország viszonya. Követeli *Szovjetországgal* a diplomáciai viszony felvételét. Végül támadja a külügyminisztériumban uralkodó állapotokat, majd erőteljesebb külföldi propagandát követel.

Utána *Marinkovic* Voja demokrata nagy figyelem közepette bírálja *Nincsics* külpolitikáját, amelyet szerint a *halogatás* és a *kedvező alkalmak elmulasztása* jellemez. Ami *Bulgáriát* illeti — mondja — garan-

ciákat kell szerezni, hogy az 1915-évi események meg ne ismétlődjenek, de meg van arról győződve, hogy a mai kormány nem fogja ezeket a biztosításokat megszerezni.

Divic Nedejko szocialista felszólalása után a parlament többsége elfogadja a külügyi tárca költségvetését, majd az ülés végén *Kokanovic* válaszol *Srskics* miniszternek, fenntartva régebbi vádjait, a miből újból heves vita keletkezik. Az ülés délután félkettőkor ért véget.

A török köztársaság vallásügyi reformjai

A görög pátriárkát és legfőbb rabbit is megfosztották egyházi méltóságától

Konstaninápolyból jelentik: A legutolsó pénteken már nem tartottak szelargjüket. Az ünnepléi istentisztelet, melyre évszázadok óta minden pénteken a mindenkorai kalifa hívta egybe a híveket a káprázatos mecsetekbe, megszűnt. Az izgalom, mely *Abdul Medsid* detronizálását és a kalifátus eltörlését követte, nem enyhült, de hivatalosan már tovább mentek, hogy *végrehajtsák az egész vallásügyi reformját*.

Az új török köztársaságban ugyanis — úgy döntött a nemzetgyűlés — nem ismernek el a világi hatalmon kívül külön egyházi hatalmat. Ez nemcsak a mohamedán vallásra, hanem az ortodox keleti vallásra és a zsidó vallásra is vonatkozik. Március 12-én adták ki a rendeletet, amely szerint a török köztársaság megfosztja egyházi méltóságától a görög pátriárkát és a legfőbb rabbit is, azonban őket nem utasítják ki *Törökországból*.

Természetesen emiatt éppen olyan nagy a felzúdulás az ortodox keleti egyházban, mint a zsidó egyházban. A pátriárka és a rabbinusok keletkeztek, hogy a jogfosztó határozatot nem ismerik el. A nyilatkozatok azonban nem használnak semmit. Csak napok kérdése, hogy egész *Törökországban közös vezetés áll kerületön úgy a mohamedán, mint az ortodox keleti és a zsidó egyházközösség*.

Csicserin újra követeli Besszarábiát

Nem tartják meg a bécsi orosz-román konferenciát

A *Temps* bukaresti jelentés alapján közli, hogy Romániában egyre nagyobb az izgalom a besszarábiái kérdés miatt, amelynek békés rendezésére egyelőre semmi kilátás nincsen.

A román politikai közvélemény különösen azért nyugtalan, mert a szovjetkormány a hírek szerint semmi hajlandóságot nem mutat arra, hogy feladja Besszarábiára való jogát. Az orosz külügyi népbiztos az utóbbi időben — szinte tevszerűen azon fáradozik, hogy ezt a kérdést a nemzetközi politika homlokterébe állítsa. *Csicserin* külügyi népbiztos a napokban jegyzékkel fordult az európai államok kormányaihoz, amelyben hangsúlyozta, hogy *Besszarábia elszakítása ellen megindult népmozgalom megköveteli a szovjetkormánytól, hogy védje meg az orosz állam Besszarábiára vonatkozó jogigényét*. A jegyzék szerint valószínű, hogy a Bécsbe összehívott orosz-román konferencián a szovjetdelegátusok

elsősorban a besszarábiai kérdés rendezését fogják követelni és ez esetben a konferencia már eleve eredménytelenségre lesz kárhovatva.

A Temps úgy tudja, hogy a román kormánykörökben komolyan foglalkoznak azzal, hogy a bécsi konferenciára nem küld ki Románia delegátusokat és így elejét veszik annak, hogy a szovjetkormány a besszarábiai kérdésben újabb ellentéteket támasszon.

Büntény áldozata

az elűnt vásárpénztári igazgató

Holtan dobták a Dunába Szántó Miklóst

Budapestről jelentik: A tragikus végű Szántó Miklós vásárpénztári igazgató titokzatos halála ügyében a rendőrség most újabb nyomozást indított. Mint hétfő déli számunkban már jelentettük, Szántó Miklósnak a Dunából kifogott hulláján a rendőrségi emberek külső erőszak nyomát nem találták, mégis a rendőrség azt hiszi, hogy decembertől januárig Szántót valahol fogva tartották a gyilkosai, akik, hogy a gyanútól megmeneküljenek, csak pár héttel ezelőtt dobták Szántó hulláját a Dunába.

A büntény felderítése végett a detektivek erélyes nyomozásba kezdtek és mindenekelőtt azt akarják megállapítani, hogy Szántó az eltűnése napján kikkel érintkezett utoljára. Allitól Szántót egy Barta nevű rokkanttal látták utoljára, akivel bérkocsin távozott el az Abbáziából. A rendőrség emberei napokig kutattak a féllábu rokkant után akit azonban nem tudtak kézrekeríteni. A detektivek most ismét Barta előállításán fáradoznak. Vasárnap délután a főkapitányságra már elő is állítottak egy rokkant fiatalembert, ennek a fiatalembernek a kihallgatása még folyamatban van.

A nyomozást vezető rendőrtisztviselő maga is kijelentette az újságírók előtt, hogy Szántó Miklós eltűnésének körülményei valószínűvé teszik, hogy büntényről van szó, azonban csak a boncolás megtörténte után fog a hatóság erre nézve megbízhatóbb támpontot szerezni.

Válságba jutott

a pancsevői református egyházközség

Mint Pancsevőről jelentik, az ottani református magyar egyházközség súlyos válságba jutott. A pénzügyminisztérium ugyanis még az elmúlt év folyamán elvette az egyházközségtől 52 hold kegydományi földjét, amelynek jövedelme szolgált a kiadások legnagyobb részének fedezetül. Azóta az egyházközség csak tengődik és olyan nyomoruságban van, hogy már nyolc hónapja nem tudta a lelkész fizetését kiutalni.

Az egyházközség csak kevésszámú hívővel rendelkezik és egy-két tehetősebb tagjának áldozatkészségére van utalva, ami azonban nem lehet állandó alapja az egyházközség fenmaradásának.

A hívők körében ezért mozgalom indult meg abból a célból, hogy vajdasági gyűjtést indítsanak a tönk szélére jutott református magyar egyházközség megmentésére. A magunk részéről készséggel teszünk eleget annak a felhívásnak, hogy a gyűjtést lapunkban propagáljuk és meg vagyunk róla győződve, hogy mindenki, aki fontosnak és szükségesnek tartja a hitéletet tápláló válásos testületek fenmaradását, erejéhez képest hozzá fog járulni a pancsevői református magyar egyházközség felsegítéséhez. A nemes célt szolgáló adományok a pancsevői református lelkészi hivatalhoz intézendők.

A görög kormány felszólítja György királyt az önkéntes lemondásra

A royalisták nem akarnak egyezkedni

Athénből jelentik: Papanasztaszü miniszterelnök tárgyalta a royalistákkal, hogy szépszerével lemondassák a trónról György királyt, de a tárgyalások nem vezettek eredményre. A royalista párt hajlandóságot mutatott, hogy oda fog hatni a Bukarestben időző királynál, hogy hozza meg az áldozatot Görögország érdekében, azonban Metaxas tábornok és az intranzigens royalisták meggyűlölték a megegyezést. Ilyen körülmények között Papanasztaszü miniszterelnök fel fogja szól-

tani György királyt, hogy a maga és az egykori királyi család valamennyi tagja nevében önként mondjon le a trónról, mert különben az állam lefoglalja a volt dinasztia görögországi birtokait és megfosztja eddig élvezett éviáradékától. A köztársasági kormány intézkedésére az állami hivatalokban és a törvényesékeken a nyomtatványokon átfestették a »Görög Királyság« felírást, az ítéleteket ezentúl nem a király, hanem Görögország, a haza nevében hozzák.

A libazsiros médium

(Der Betrug des Mediums Ladislaus László. Nachahmung von Materialisationsphänomenen. Von Dr. Freiherrn von Schrenck-Notzing, München, Verlag von Oswald Matze, Leipzig, Preis 80 Goldpfennig)

Irta: Diószeghy Tibor

I.

Minden csoda csak három napig tart, — ez a szállóige fokozott mértékben érvényes kell, hogy legyen a leleplezett csodákra. Az a körülmény, hogy nem is három nap, de három egész hónap eltelté után dr. A. von Schrenck-Notzing báró, a müncheni egyetem világszerte ismert tanára szükségesnek tartotta most visszatérni a budapesti László-afférre és külön tanulmányt írni a rajtakapott médiumról, nem szól a csodák hatásának ilyen rövid időtartalommal mért maximalása ellen, mert, főlegesen lenne különösebben bizonyítani Schrenck-Notzing nem abban a hitben írta meg értekezését, hogy a libazsiros médium botránya most aktuális. Mi készítette tehát arra a müncheni orvosprofesszort, hogy a múlt héten megjelent munkájának kiadásával újból időszerűvé tegye ezt a kérdést, amelynek napirenden tartása a föld ezeröttszázmillió lakosa közül — éppen Schrenck-Notzingnak a legkellemetlenebb?

Bernard Shaw azzal indokolja meg, hogy miért ír minden színművéhez hosszú előszót: mert tud előszót írni. Schrenck-Notzing a szélhámos médiumról egészen biztosan nem azért írt értekezést, mert tud értekezést írni. Először is nem tud. De, ha oly kiváló mestere is lenne a tollnak, mint amennyire nem az, akkor is valószínű, hogy — amennyiben csakugyan l'art pour l'art irogatná tanulmányait — vonzóbb tárgyat keresne magának ennél a témánál, hiszen az okkultisták — s mint alább látni fogjuk, Schrenck-Notzing sem kivétel ebben a tekintetben — nem szívesen vesznek tudomásul olyan tényeket, amelyek meggyőződésük, hitük, vagy mondjuk ki kerekén: vallásuk ellen szólnak. »A tény mindig ostoba s mindenkor jobban hasonlít egy borjúhoz, mint égi lényhez«, — vallják Nietzschevel, már pedig ők nem borjú, (sőt nem is libazsiros vattát), hanem éppen égi lényt óhajtanának a transzba-esett médium hasából elővarázsolni. Szellemet. Nem kételkedünk benne, hogy ez az állítás a leghatározottabb ellentmondást váltaná ki Schrenck-Notzingból, aki féltő gondnal igyekszik szeanszainak szellemidézés jellegét elvenni és modern, laboratóriumi szer-tartásokkal helyettesíteni a régi hókuszpókuszokat; azonban az, hogy az asztaltáncoltatók újabban metapszichikusoknak és okkultistáknak nevezik magukat, nem téveszthet meg senkit sem. Régi zsidó szokás a haldoklónak utolsó óráiban más nevet adni, hogy a halál később találjon rá, s nem újabb keletű az a kommersziális fogás sem, hogy a csödbe jutott kereskedő fizetését felesége nevére iratja át. Ezért, legmélyebb sajnálatunkra, nem tulajdoníthatunk különösebb jelentőséget annak, hogy a szellemidézés a modern kor igényeinek megfelelően átalakította nevét, amíg bebizonyítottunk kell tekintetünk azt a

meggyőződésünket, hogy az ugynevezett materializációs tünetnyek kutatói, hiába vallják magukat teljesen elfogulatlanoknak és objektívnek s hiába tagadják, hogy közülük van a sokszorosan kompromittált szellemidézéshez, előre megfontolt szándékkal hisz-nék szellemvilág létezésében. Nem jelent semmit, hogy tiltakoznak minden ilyen föltevés ellen, amikor azt látjuk, hogy sohasem tudnak megelégedni az esetleg észlelt jelenségek megfigyelésével, hanem mindjárt egy igyekeznék azokat csoportosítani, hogy alkalmassá váljanak apriori föltevésüknek — a szellemekkel való közlekedés lehetséges-gének — igazolására. Ez a fanatizmusuk teszi lehetetlenné számukra tévedéseik felismerését és melegágya a csalásoknak. A libazsiros médium fölfedez-jének és az okkultizmussá denaturált spiritizmus budapesti helytartójának, Tordai Vilmosnak — Schrenck-Notzing tanulmányában is említett — nagyot-hallása és tizenhárom-dióptriás szem-üvege: szimbólumok, jelképei annak, hogy az igazi, tizenhárompróbás okkultista siket és vak minden józan ellen-vetéssel érvvel és felvilágosítással szemben. Az utolsó negyven esztendő valamennyi olyan médiumát, aki aláve-tette magát nyilvános ellenőrzésnek, előbb-utóbb csaláson érték, de az okkultisták soha ebből semminő konzek-venciát le nem vontak és minden esetben simán napirendre tértek a blamázs fölött. Maga Schrenck-Notzing is, mi-közben a tudományos tárgyilagosság minden látszatával pálcát tör tanulmá-nyában László László fölött, ugyanak-or azokkal szemben, akik ebből az esetből kifolyólag általánosítan szeret-nének a médiumok rovására, mint töké-letesen megbízható, korrekt és fémjel-zett médiumokra hivatkoznak nem is egy, de mindjárt három olyan személyre, akiket világraszóló botrányok között lepleztek le különböző szeanszokon. Az egyik Eusapia Palladino; ennek a hölgynek lealcazása azonban évtizedek-kel ezelőtt történt s így — mondjuk — vi-tatható, csaló volt-e, vagy sem. A má-sik médiumot azonban, akit fölemlít, Eva Caniert 1922 júniusában érték tet-tén, ebben az esetben tehát kissé ne-héz már megérteni azt a lezser fölényt, amivel Schrenck-Notzing a leleplezés tudomásulvételét mellőzi. Legmegdöb-bentőbb azonban az a lelkinyugalom, — s ha van egyáltalán valami, ami termé-szettelölötti és csodálatosnak nevezhető, akkor ez a lelkinyugalom az, — amely a müncheni egyetem komoly tudós hí-rében álló tanárát a harmadik csodamé-diumról szólva a következő megjegy-zés papírra-vetésére képesíti: »Vannak olyan jelenségek, amelyeket nem lehet utdnozni, például a médium levitációja (fölemlkedése) a mennyezetig, amelyet Willy Sch.-nál számos esetben szavahi-telő tanuk konstatáltak.« Bámulatra-méltó Schrenck-Notzing azzal hidegvé-

re: Az itt említett Willy Schneider fog-technikust ugyanis alig egy hónapja leleplezték le, 1924 február 14-ikén — te-hát körülbelül ugyanakkor, amikor Schronck-Notzing most megjelent tanul-mányának fenti sorait írhatta róla — Czernin-Dirkenau bécsi bankár estélyén, még pedig oly módon, hogy az egyik ellenőrző szakértő, Przißram Károly dr. orvos utánacsínálta az »utánozhatatlan jelenséget.« A steinhofi elmegyógyinté-zet igazgatója, Holub tanár, aki Schrenck-Notzinggal együtt áradózó cikkeiben ismertette még négy nappal a lelepleztetés előtt is a bécsi lapok ha-sábjain Schneider Willy és Rudi levitá-ciók tünetnyeit, szívszélhűdést kapott, amikor megtudta, hogy felültették és a szívszélhűdésbe másnap behalt. Azon-ban Schrenck-Notzing, akit pedig a Schneider-botrány még közelebbről érintett, annyira nem vette szívére a dolgot, hogy értekezése nyomdaba adott kéziratából fölöslegesnek tartotta törölni a levitációra és Willy Sch.-re vonatkozó kitélt; amiből mindenesetre levonható bizonyos következtetés ala-posságára és lelkiismeretességére, sőt jóhiszeműségére is.

Annak a tudósnak, aki ennyire immu-nis minden kellemetlen tény tudomásul-vételének erkölcsi kényszerével szem-ben, aki sem a László-estét előtt, sem azóta nem mutatkozott soha hajlandó-nak arra, hogy a purifikáló-akciók po-zitív eredményeit hitelesítse és aki, el-lenkezőleg, még ma is csodáknak hirdet kóklér-mutatványoknak bizonyult jelen-ségeket, annak a nyilvánvalóan elfogult és csökönnyös tudósnak komoly oka kel-lett, hogy legyen arra, hogy éppen a László-ügyben más, kevésbé kényelmes álláspontra heyezkedjen s rászánja ma-gát hónapok mulva a csaló médium le-leplezésére. Talán nem tévedünk, ha ezt a komoly okot abban találjuk, hogy a libazsiros szélhámos azzal, hogy leleple-ztetése után nem védekezett és nem tagadott, mint a többi rajtakapott mé-dium, hanem igazi pesti grimasszal be-ismert mindent és vádolni kezdett, ve-szedelmesen megtorpedózta az okkul-tizmus rozoga bárkáját.

Titokzatos

vagonfosztogatás

Főtárgyalás a szubotica törvényszéken

Múlt év december 12. és 13. közötti éjszakán a Szubotica állomásról kiin-duló tehervonatról a 125. és 125. szá-mu, — Szubotichoz közelfelkő — vas-uti órházak között, egymásután dobtak le egy teherkocsiból értékes árukat. Először egy nagy köteg talpbőr zuhant le a robogó vonatról, majd egy, vász-nat tartalmazó száz kilogrammos bala, végül pedig 20—30 lépésnyi távolságra egymástól, négy zsák örölt vörös pap-rika.

A vonatkísérő személyzet közül Miua-novics József zárfékező, a koromsütét éjszakában észrevette, hogy az egyik teherkocsiból bálák röpülnek ki a vas-uti pálya melletti uttestre, azonnal jelt adott a vonat megállítására. A vonat meg is állt, megnézték a kocsit, amelyből a bálák titokzatos módon kirepültek. Az ólomzár le volt tépve az ajtóról, a kocs-i ajtaja nyitva volt, de embert nem láttak sehol. A kidobott bálák felé nem mertek közeledni a nagy sötétség miatt. Sebesiesen jelentették az esetet és meg-állapították, hogy mi hiányzik a kocsi-ból. A vonat ezután folytatta útját Vin-kovci felé.

Ugyanazon éjszaka hajnali 4 órakor a 125. órház vasuti óre Cubrinovics, ar-ra lett figyelmes, hogy egy parasztsze-kér közeledik a vasuti sinekhez.

A vasuti ór, — akivel még egy má-sik vasutas volt, — hangosan kiáltot-ta: Sztoj! (ÁD!) Erre a kocsiban ülők egyiké felragadott egy vasvillát és av-val kezdte ütni a lovakat. Nyilvánvaló volt, hogy menekülni igyekeznek, ami-re a vasuti ór, revolveréből, ötször utá-nuk lött, de nem talált. A kocsiban ülők a lövésekre még jobban verték a lova-kat, letértek a rendes útról, hogy nyo-

mukat veszített az üldözők, de olyan feneketlen mély sárba kerültek, hogy a lovak nem bírták tovább húzni az úres kocsi, az egyik ló összeesett és nyomban megdőglött. Ekkor a kocsiiban ülő egyik férfi leugrott és elmenekült, míg a másik, — a kocsi tulajdonosa, — Malincskák József szuboticei fuvaros a kocsin maradt. A vasuti ör Malincskákot elfogta, bekísérte az őrházba és jelentést tett a szuboticei vasuti csendőrségnek, ahonnan csendőrök jöttek a helyszínre. Ekkor derült ki, hogy a sinek mellett több bála áru feküdt, — a mit a vagonból dobtak ki — és hogy ezt az árut akarták elszállítani a fuvarozók.

Ebben az érdekes bűnügyben tartott főtárgyalást hétfőn a szuboticei törvényszéken Pavlovics István törvényszéki elnök büntetőtanácsa.

A vádlottak padján egvedül Malincskák József, 24 éves, szuboticei fuvaros ül.

Az ügyészség lopás büntetében büntetéssel vádolja.

Nem érzi magát bűnösnek. Elmondja, hogy akkor december 12-én este, egy Szmolenszki nevű ember, akinek keresztnévét nem tudja fölfogadta, hogy macskákat fognak hozni Sebešicről az állomás körül. Nem tudta, hogy lopott holmikat raknak a kocsira. Szmolenszki verte a lovát a tiltakozása ellenére.

A váltóór tanukénti kihallgatása után Marusić Koszta államügyész indítványt terjeszt elő, újabb tanu megidézése iránt.

A bíróság helyt adott az ügyész indítványának s a folytatólagos tárgyalást március 24-re, hétfőre tűzi ki.

A Rossbach-szervezet bűnei

Német fajvédők gyilkossági bűnügye a lipcsei törvényszék előtt

Lipcseből jelentik: Bestiális gyilkosság ügyének tárgyalását kezdte meg a lipcsei törvényszék.

A vádlottak padján a Rossbach-fajvédőcsoport néhány tagja ül. Az a bűnük, hogy Kadow nevű társukat bestiális módon meggyilkolták. A hat vádlott kivétel nélkül ugynevezett Lombroso-típus. Höss János még a legintelligensebb közöttük. A háború alatt a zászlósi rangot érte el. A leszerelés után nem akart polgári munkához fogni s rövidesen vezető lett a Rossbach-szervezetben.

— Kadowra gyanakodtunk — mondotta Höss — hogy el találja árulni viselt dolgaikat s ezért elhatároztuk, hogy végzünk vele. Parancs mellett az erdő kis tisztást gondoltuk legalkalmasabbnak erre a célra.

Ejfélig együtt mulattak a mit sem sejtő Kadow-val. Azután kocsira ültek, hogy az erdőbe menjenek.

A vádlottat először szép szóval akarták rábírní, hogy velük tartson s minthogy ez nem használt, megragadták a szerencsétlen fiatalembert, kocsijukba dobták, ott betömtek a száját s összekötötték. Megérkezve a tisztásra, Kadowot ledobták a földre, mind a hatan rárohantak s ütni kezdték. A szerencsétlen fiu rimánkodott, hogy ne bántásák, s folyton az édesanyját emlegette.

— Az anyám kedvéért... az anyám kedvéért... ne bántatok!

Höss vastag galyat vágott le a melléte levő fáról s azzal kezdte ütni az áldozatot. Kadow elterült a gyeven s nem tudott többé beszélni, csak hörgött. Jurisch Péternek nem tetszett a hosszadalmas munka:

— Nézd Ottó — szölt hozzá Jurisch, — szedd össze az erődöt, állj föl, lépj ahhoz a fához, majd megkapod a kegyelemdíjást.

Höss pedig ezzel biztatta: — Ha felállsz, akkor eljuttatom az utolsó üdvözléted az édesanyádhoz, becsületzavamba mondom!

Kadow élt még, de felállani nem tudott. Erre Wiemeyer kivette a zsebkését, letérdelt mellé és át akarta vágni a nyakát. Minthogy a kés

nem volt elég éles, az operáció csak félig sikerült. A vér bőven ömlött a hatalmas sebből.

Kadow a torokmetszés után is élt, a gyilkosok felnyalábolták tehát és egy fához állították. Ezután tüzeltek rá. A golyók fejébe hatottak s megölték.

A büntett elkövetése után kilosztották a halottat. Elvették a pénzét, óráját s más értéktárgyait. Ezeket festvériesen megosztozkodtak.

Kadowot csak másnap földelték el. Zabel és Höss vádlottak mentek ki az erdőbe, kis gödröt ástak s abba temették. Nemsokára azután azonban gyermekek játszadoztak ezen az erdőtisztáson s játékaikkal ugyanazon a helyen kezdtek ásni, ahova Kadowot elföldelték. Így került elő a holttest.

A gyilkosok nem mutattak megbánást a tárgyalás folyamán. Baromi egykedvűséggel néznek maguk elé, öntudatuk csak annyira terjed ki, hogy egyik sem akarja vállalni a bűnt.

A tárgyalás még néhány napig fog eltartani.

A francia szenátus újból bizalmat szavazott a kormányának

Poincaré elfogadja a szakértő bizottság javaslatát

Az angol sajtó ismerteti azokat a feltételeket, amelyeket Anglia és Amerika szabtak Poincarének a francia frank alátámasztása céljából beígért pénzügyi akcióért. A Westminster Gazette szerint az amerikai kölcsön ellenében Franciaország kénytelen volt megígérni Washingtonban, hogy magáévá teszi a szakértői bizottság javaslatát a jóvátétel kérdésében. A Daily Mail azt írja, hogy Poincaré már közölte Angliával azokat az elveket, amelyek alapján hajlandó az angol-francia antant megkötésére. Hír szerint Franciaország már csak a tényleges hadikarok megtérítését és a szövetségességekkel szemben fenálló adósságának megfelelő jóvátételt követel de semmiesetre sem annyit, amennyit Németország nem tud megfizetni. Ezzel szemben azonban biztonsága érdekében követeli, hogy szereljék le katonailag Németországot, még mielőtt a népszövetségi katonai ellenőrzés megkezdődne.

A francia szenátus vasárnap ülést tartott, amelyen folytatták a pénzügyi javaslatok vitáját, amelynek végeztével De Losteyrie pénzügyminiszter felvetette a bizalmi kérdést. A szenátus 163 szavazattal 119 ellenében bizalmat szavazott a kormányának és a benyújtott javaslatot elfogadta.

Fülemüle-pör

a német márka zuhanása miatt

Jedlicska volt sántai főjegyző ötvenezer dinárkártérítést követel Németországtól

A német márka múlt év végi katasztrófális letörése külföldön — Jugoszláviában — is sokakat érzékenyen érintett, akik vagy üzleti szükségből, vagy spekulációból fektették be pénzüket márkába abban a hiszemben, hogy a márka nem mehet tönkre. A károsultak közül a belgák és a franciák, mint annak idején megirták a lapok, márka-vesztésük miatt decemberben ezrével indítottak pört a német állam ellen, amely szerintük mesterségesen idézte elő a valutaromlást. Ennek a törvényes eljárásnak most, mint Szentáról jelentik, következője akadt Jugoszláviában is — közelebbről Szentán — ahol Jedlicska István volt főjegyző kérszül pört indítani a német birodalmi kormány ellen szintén azon az alapon, hogy ő volt az oka annak, hogy a márka kurzusa Zürichben lecsuszott a lengyel márka alá.

Jedlicska, aki 1921-ben ötvenezer di-

nárért vett német márkát 3 jugoszláv koronás alapon, a pör megindítása ügyében már érintkezésbe lépett ügyvédekkel, akik közül egyesek azt tanácsolták neki, hogy a pört csak az esetben indítsa meg, ha Jugoszláviából — ahol szintén elég nagy számmal vannak a márkakatasztrófának károsultjai — többen konzorciumba összeállnak és kollektív uton adják be a keresetet a német államkincstár ellen. Jedlicska a pör megindításától egyelőre elállt, de megkezdte a javasolt pör-konzorcium összehozását, amely ha megalakul — a német állam ellen azonnal megindítja a veszteségeik megtérítése végett az új fülemüle-pört. A tárgyaláson Németország játsza majd a népszerű madár szerepét: füttyül a fölperesek követelésére.

HIREK

— Köszmenlén a becskerekéi választók névjegyzéke. Becskerekről jelentik: Becskerek város főjegyzői hivatala kedden teszi közzemlére a becskerekéi választók névjegyzékét. A névjegyzék 15 napig a hivatalos órák alatt megtekinthető. Azok a Becskereken lakó jugoszláv állampolgárok, akik kiharadtak a névjegyzékből, írásban vagy szóbelileg kérhetik felvételüket a városi tanácstól. A tanács öt napon belül dönt a kérés felett és ha a kérvényező öt nap leteltével nem kap végzést felvételéről, az azt jelenti, hogy a tanács elutasította kérését. A kérvényező az elutasítás után három napon belül felelbezzhet a törvényszékhez. A választói névjegyzékbe való felvétel kérése alkalmával a kérvényezőnek be kell mutatnia állampolgársági illetékességi és születési bizonyítványát, valamint igazolni kell azt is, hogy politikai jogai nincsenek felfüggesztve.

— Az italmérsi engedélyek kiadásának új rendje. Noviszadról jelentik: A városi tanácshoz hétfőn leirat érkezett a belügyminisztériumtól az italmérsi engedélyek tárgyában. A rendelet szerint az italmérsi engedélyeket a városokban cenzul a rendőrőfkapitány, falvakban a főszolgabíró adja.

— Ötven éves írói jubileum. Noviszadról jelentik: A noviszadi Haladó Nők Egyesületével együtt április hó 12-én fogja a szekció elnökének, Hranilovics Ivánnak ötven éves írói jubileumát megünnepelni.

— Megindult az áruforgalom a Dunán. Noviszadról jelentik: A hajózási szindikátus hivatalos értesítése szerint március hó 17-én megindult a Dunán a rendes áruforgalom. A személyforgalom április 1-én kezdődik.

— Az 1903. évfolyambeli hadkötelesek bevonulása. Becskerekről jelentik: Azok az 1903. évfolyambeli hadkötelesek, akik eddig valamilyen oknál fogva nem vonultak be katonának, a becskerekéi katonai parancsnokság rendelete értelmében március hó 20-ig tartoznak bevonulni katonai szolgálatra.

— Pelain tábornok meghalt. (Szikratávirat.) Prágából jelentik: Konstantinápolyi jelentés szerint Pelain francia tábornok, a csehszlovák hadsereg volt főparancsnoka, meghalt. A prágai sajtó nagy elismeréssel emlékezik meg az elhunyt tábornokról.

— Ravasz László püspök agitációs körútra megy Amerikába. Budapestről jelentik: Ravasz László budapesti református püspök legközelebb Amerikába megy agitációs körútra. Ravasz miszsiója az Amerikában élő magyarországi emigránsok kurzus elleni agitációjának az ellensúlyozása.

— A kommunisták győztek a ruszinszók választásokon. Prágából jelentik: A ruszinszók választások eredményéről eddig hivatalos jelentést nem adtak ki. A lapok értesülése szerint a választásokon a kommunisták váratlanul a legnagyobb eredményt érték el. A kommunisták szavazatainak száma közel háromszázövezezer.

— Erhardt kapitány nem jelent meg a Hitler-pör tárgyalásán. Münchenből jelentik: A Hitler-pör hétfői tárgyalása nagy részvétlenség mellett folyt le. Erhardt kapitány az idézésre nem jelent meg. Fittinger egészségügyi tanácsos, Kahr személyes barátja tanuvallomásában tagadta, hogy Kahr azt állította volna, hogy két nap alatt Berlinbe vonul, ha Hitler el nem siet a dolgot.

Műkedvelő-előadás a Népkörben. A szuboticei Népkör műkedvelő gárdája vasárnap este nagy sikerrel adta elő Berczik Arpad „Igmándi kispap” című népszínművét. A szereplők közül különösen Doktor Margit, Berczik Margit, Deutsch Janka, Mutri Gyula, Pap Pista, Buljovics István, Béres Mihály, és Omerovics László tűntek ki játékkal.

— Megmérgezte magát és a Dunába ugrott. Noviszadról jelentik: Vasárnap délelőtt 10 óraker egy idős asszony izgatottan járkált a Dunapartnak azon a részén, ahol az új hid épül. Egyszerre — a járókelők szemeláttára — gyors elhatározással beleugrott a vízbe. A közönség közül többen utána ugrottak és kimentették. Alig volt az öreg asszony a parton, amidőn pár perc múlva meghalt. Az asszony kezében egy kétdecis üveg volt, amelyben ecetsav maradékot találtak. Valószínű, hogy az asszony öngyilkossági szándékból ecetsavat ivott és a maró folyadék által okozott kínok előmenekülve ugrott a Dunába. Kiletét nem sikerült megállapítani.

— Tifuszjárvány az angol hajókon. Gibraltárból jelentik: Az angol hadihajók járványjelző lobogókkal vontak fel az árbócokra. Több hajón ugyanis tifuszjárvány dühög.

— Elhajtották a kocsiát. Szentáról jelentik: Boros Mátyás földműves kocsiát és a lovait vasárnap délután a Kigyó-uccában, míg Boros az egyik házában tartózkodott, ismeretlen tettesek elhajtották. A nyomozás megindult.

— Husz millós sikkasztás Buda-pestben. Budapestről jelentik: A buda-pesti rendőrség letartóztatta Seemann György 23 éves adóhivatali diinokot Seemann a hivatalában husz millió koronát elsikkasztott és a pénzzel Amerikába akart szökni.

— Kosztics sakkmester szimultán versenye Szubotícán. Kosztics sakkmester kedden délután szimultán versenyt rendez a Nemzeti-szálló nagytermében. A szuboticei sakkör vezetősége felhívja tagjait, hogy aki a versenyen részt akar venni, délután öt órakor jelenjen meg sakkasztólával a Nemzetiben.

— Robbanás — huszonhárom halottal. Turinből jelentik: A turini gyufagyárban nagy robbanás volt 26 munkás meghalt.

— Megnyílt a prágai mintavásár. Prágából jelentik: Vasárnap nyílt meg a prágai mintavásár. A kiállítók száma túlhaladja a múltévit. Az első nap közel ötvenezer volt a látogatók száma.

— Halálraítélt muraközi gyilkos. Mariborból jelentik: Múlt év augusztusában Gaber István tesanovci földműves anyósát, Cipott Ilonát a kutba dobta, ahol az öregasszony halálát lelte. Gaber tagadta tettét és azt állította, hogy anyósa beleesett a kutba. A maribori esküdtszék most tárgyalta a bűnügyet és Gaber gyilkosság büntette miatt halálra ítélte.

— **Napidilért tilt egy zsebmetsző helyett.** Néhány hónappal ezelőtt a szubotici rendőrség zsebmetszésért letartóztatta Horvát Rudolfiné Kolompár Liza szubotici cigányasszonyt, akit a szubotici törvényszék büntetőtanácsa a főtárgyaláson a beigazolódott vád alapján három és fél hónapra ítelt el. Horvát-nának március ötödikén kellett megkezdeni büntetése kitöltését a szubotici ügyészség fogházában. Azonban néhány nappal ezelőtt Horvát-nét — aki a rendőrség tudta szerint a fogházban tartózkodott — ismét zsebmetszésen érték. Amikor letartóztatták, kiderült, hogy a cigányasszony maga helyett egy másik asszonyt küldött be a fogházba, a büntetés kitöltésére és a helyettesítésért napi husz dinárt fizetett neki. A rendőrség Horvát-nét hétfőn átadta az ügyészségnek.

— **Katonalevél Spilthől.** A Spilthben katonáskodó bácskai magyar fiúk a *Bacsmegyei Napló* utján küldik üdvözlőiket hozzátartozóiknak és ismerősöknek. A levelet a következők írták alá: Kovács Márton, Szabó István, Dankó Antal, Vida Kálmán, Esri Elek, Nagy Ferenc, Szalai János és Kovács Károly.

— **Egyezés.** Lujza Schmidt (Cervenka) és dr. Kasper Mihály orvos (Srnski-Miletić) ígyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Meg akarta gyilkoltatni az apját.** Muraszombathól jelentik: Hosszú idő óta állandó civakodásban élt a muraközi Bákovi községben **Hercán István** földműves István nevű fiával és a vejével. E hónap 7-én este 8 órakor az idősebbik Hercán az udvarában levő zajra lett figyelmes, kiment a lakásából, amikor egyszerre lövés érte. Sebét először otthon kötöztette be és csak néhány nap múlva, amikor a seb fájdalmasabbá vált, fordult orvoshoz, akinek tanácsára feljelentést tett a csendőrségnél támadója ellen. Az első gyűlés alapján a csendőrség letartóztatta ifjabb **Hercán Istvánt**, aki bevallotta, hogy az ő felbujtására Bagári Lipót vasúti munkás lött rá az apjára. Bagári is letartóztatták, aki elmondta, hogy ifjabb Hercán még a múlt évben ötszáz dinárt és egyméter-mázsza búzát ajánlott fel neki, ha az apját elteszi láb alól. A tettést és a felbujtót a csendőrség beszállította a murszkaszobotai járásbíróházába.

— **Gyilkos tyúktolvajok.** Murszkaszobotáról jelentik: A muraközi Trnje faluban néhány nappal ezelőtt három ismeretlen férfi rongyokba takart lábakkal beállított Hozsián István földműves udvarára, ahonnan háromfit akartak ellopni. A tolvajok jelenlétét észrevette Hozsián, aki el akarta őket riasztani. Az egyik tolvaj a lakásából kijövő Hozsiánra rálőtt, aki sebesülésébe néhány órára rá belehalt. A csendőrség megindította a nyomozást a tettesek kézrekerítésére.

— **Jugoszláv Bank Rt.** Az intézet igazgatósága folyó hó 13-án megtartott ülésén az 1923-iki üzletévről szóló mérleget elfogadta. Ezen mérleg a már adóra tartalékolt 500.000 dinár összeg levonása után kimutat 9.560.490,77 dinár tiszta nyereséget. Ennél fogva ezen nyereség az előző évihez képest 2.269.862,91 dinár összeggel nagyobb ugyanakkora töké mellett. A közgyűlés folyó hó 24-én délután 4 órakor lesz megtartva, melyen javaslat tételik, hogy 12% osztalékot, azaz tizenkét dinárt részvényenként fizessenek ki. A nyereségből 750.000 dinár a tartalékalaphoz, 1.000.000 dinár ingatlantörlesztési alaphoz, 500.000 dinár a nyugdíjalaphoz csatolták. A mérleg az összes üzleti ágakban kimutat kiemelkedő fejlődést és megnagyobbodott forgalmat. A betétek 148 millió dinárról 191 millió dinárra, pénztár- és váltókészlet 76 millió dinárról 91 millió dinárra, összforralom 38 milliárd dinárról kerek 57 milliárd dinárra emelkedtek. Az intézet alapítójának 50 millió dinárról 100 millió dinárra való felemelése múlt hó első eredményesen lett keresztül víve.

LEGUJABB

A Radics-párt kedden további harminc mandátumot igazoltat

Az osztrák és magyar állampolgárok vagyonát feloldják a szekvesztrum alól

Beogradból jelentik: A minisztertanács hétfőn este tizenegy óráig tartó ülésén újból foglalkozott a politikai helyzettel. **Csimics** zagrebi helytartó jelentéséből arról értesült a kormány, hogy **Macsek dr.** és **Pre-davec**, a **Radics-párt** alelnökei **hétfőn este Beogradba utaztak és további husz mandátumot hoztak magukkal, amelyet a már Beogradban levő tíz megbízólevéllel együtt kedden benyújtanak a parlament elnökségének igazoltatás végett.** A minisztertanács elhatározta, hogy a radikálispart **hozzá fog járulni a harminc újabb mandátum igazolásához.**

Különböző reszortügyek letárgyalása után a minisztertanács fog-

lalkozott az igazságügyminiszter előterjesztésére az **idegen alattvalók szekvesztrum alól levő birtokainak kérdésével.** Az Ausztriával kötött egyezmény ratifikált okmányainak kicserélése a napokban meg fog történni és ezután körülbelül **hét-száz osztrák állampolgár szekvesztrált vagyonát fel fogják oldani a zártat alól.**

A magyar alattvalók szekvesztrált birtokai ügyében, amelyeknek száma körülbelül négyszázra rug, a **Magyarországgal most kezdődő tárgyalások során szintén egyezséget fognak létrehozni.** A tárgyalások előkészítésével foglalkozó bizottságot a kormány már kinevezte.

SPORT

A budapesti futballeredmények. A budapesti bajnoki forduló nagy meglepetést hozott. A bajnokság második helyén álló **F. T. C.** vereséget szenvedett a **Zugló** felkes csapatától. Az **U. T. E.** csak erős küzdelem után győzte le a **V. A. C.**-ot.

M. T. K.—Vasas 4:2 (3:2). A Vasasok az első féldő elején pompás csatárijáttakkal a kapujához szegeztek a bajnokcsapatot. Az **M. T. K.** a féldő közepén kapott csak lábra és **Orth**, majd **Braun (2)** révén a vezető is megszerezte. A második féldőben a Vasasok visszaestek, az **M. T. K.** azonban csak a féldő utolsó perceiben állította be az eredményt **Opa** góljával.

Zugló—F. T. C. 2:0 (1:0). Az **F. T. C.** nagyobb technikáját nem tudta kihasználni az erélyes játékot produkáló **Zugló** ellen, amelyek góliait **Kittel** lötte. A ferencvárosi csatársor a második féldőben állandóan az ellenfél térfelén mozgott, de akcióját a **Zugló**-hátvédpar minden esetben könnyen szétrombolta.

U. T. E.—V. A. C. 1:0 (1:0). A mérkőzés erős iramu, sőt durva volt. A győztes gólt az első féldő elején szerezte meg **Anyos**. A második féldőben a játék életveszélyesen eldurvult. Fogl II arculította **Engl**. Jesz-más pedig ugy oldalba rúgta **Fischer** kapust, hogy ájultan vitték ki a pályáról.

B. T. C.—Törekvés 1:0 (1:0). A Törekvés balszerencsével játszott. A **B. T. C.** döntő góliát **Tihovszki** révén szerezte meg.

III. ker.—U. T. S. E. 5:0 (2:0). A III. kerületiek pompás csatárijáttakkal győztek.

K. A. C.—33 F. C. 1:0 (1:0). A kispesztiek erős küzdelem után — a halvesor szép játékával — nyerték a mérkőzést.

T. T. C.—M. A. C. 1:0 (0:0). II. oszt.

B. A. K.—B. E. A. C. 2:1 (0:0). II. oszt.

N. S. C.—K. A. O. E. 4:1 (2:0). II. oszt.

Külföldi eredmények. **Bécs:** Amateurl—Hakoah 3:1 (1:1). Az Amateurl Hakoah 3:1 (1:1). Az Amateurl góliát **Wieser** lötte. **Schaffer** centerfedezetet játszott. **Rapid—Hertha 3:2 (0:1).** A Rapid csak az utolsó percben szerezte meg a győztes gólt. **Wacker—Simmering 2:1.** **Wien:** Admira 1:0. **Prága:** Slavia—Makka-bi (Brünn) 1:0 (0:0). **Berlin:** Berlin—Hamburg városközi mérkőzés 3:1.

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai
1924. március 17.

Genf 212,25.
Berlin (zárlat) 538—542.
Newyork 123.
Bécs 869—875.
Prága deviza 43,70—44,25, valuta 43,60—44,50.

Noviszedi terménytőzsde, március 17. Az irányzat változatlan, a forgalom csekély. A forgalom főleg tavaszi tengeriben fejlődött ki. Irányárak: Buza bácskai 79—80 kg-os 325—330 dinár. Zab 242,50—247,50 dinár. Tengeri, prompt 245—247,50 dinár, március—áprilisra 250—257 dinár. Liszt 0-ás 525—530 dinár, 2-es 454—460 dinár, 5-ös 395—400 dinár, 6-os 315—325 dinár.

Beograd, március 17. Zárlat: Amsterdam 30,45, Genf 14,09—14,10, Milano 347—348, Páris 386—390, Prága 236—236,50, Bécs 0,1148—0,1149, London London 349,50, Newyork 81—81,25, Bukarest 43,50. **Valuták:** Lira 346.

Zürich, március 17. Zárlat: Beograd 7,20, Páris 27,90, Prága 16,725, Milano 24,75, London 24,79, Newyork 81,50, Brüsszel 22,45, Bécs 0,00815, Szófia 4,15, Bukarest 6,10.

Határidőre eladott devizák. Páris június 30-ra 340, Prága április 30-ra 267—236,50, Genf április 30-ra 1420—1425, Bécs április 20-ra 11,48.

Budapesti értéktőzsde. A hétfői tőzsdénapon a legtöbb érték a pénteki hivatalos záróárfolyamoknál 10—15 százalékkal magasabb kursusokon cserélt gazdát. A zárlat felé az árfolyamok még inkább feljavultak.

Záróárfolyamok (ezer koronákban): **Bankok:** Angol-magy. 135, Bosny. agrár 94, Földhitelb. 640, Hazai 397, Szlavon jelz. 84, Lloyd-bank 23,5, Cseh iparbank 35, Magyar Hitel 898, Jelzáloghitel 175, Leszámlító 133, Olaszbank 36,50, Mercur 27,5, Osztrák Hitel 301, Keresk. bank 2105. **Takarékpénztárak:** Belvárosi 69,5, Egyes föv. 310, Ált. takarékt. 297, Moltár 328, Pesti hazai 6945. **Biztosítók:** I. Magy. Bizt. 17750, Fonciére 560, Jég 410. **Malmok:** Back-malom 97, Borsod-miskolci 215, Concordia 72, I. bpesti gm. 219, Gizella 108, Hungária 185, Királymalom 52. **Bányák és téglagyárak:** Beocsi 1750, Borsodi 255, Szentlőrinci 140, Cement 150, Szászvári 650, Kohó 900, Istvántéglá 75, Kéb. gőztéglá 220, Drasche 450, Magnezit 4100, Aszfalt 90, Ált. kőszénb. 4500, Szegő 980, Ujlaki 310, Urikányi 1325. **Nyomdák:** Athenaeum 308, Franklin 220, Globus 85, Kunossy 40, Pallas 122. **Vasútvételek és gépjárművek:** Coburg 75, Gróf Csáky 30, Gazd. gép 230, Fegyver 1850, Ganz Dan. 6200, Ganz vill. 2700, Hofherr 310, Kistarcsai 81, Láng 250, Lip-ták 23, Ált. gépj. 66, Magyar acél 410, Rimamurányi 216, Roessemann 100, Schlick 129, Mérieg 43. **Különbétele vállalatok:** Ált. gázizzó 26,25, Ált. légszusz 1475, Bárdi 19, Baróti 14,5, Bóni 14,5, Danica 225, Diana 12,5, Dorogi 38, Délicukor 880, Czinner 13,5, Egisz 88, Izzó 930, Horvát cukor 1450, Gyapjamosó 95, Papir 81, Részvénytör. 375, Temesi szesz 310, Fővárosi sör 63, Mútrágya 398, Juta 270, Karton 125, Klein 13,5, Keleti 55, Klotild 194, Ligetszan. 35, Magyar cukor 4750, Östermelő 435, Pamut 450, Gummi 675, Szalámi 36, Vas-utforg. 440, Mezőh. cukor 418, Interexim 43, Phöbus 58, Star-film 32, Szegedi kend. 645, Telefon 310, Temesi sör 305, Unio színház 31. **Faipari vállalatok:** Mercuria 8,5, Guttman 640, Hazai fa 300, Hóni fa 12, Malomsoky 15,5, Ofa 840, Szilavónia 146, Nasic 3550.

Utőttőzsde. Zárlat után csökkent a forgalom. Az árfolyamok az egész vonalon alacsonyabbak és a kínálat van túlsúlyban. A napipénzt olcsóbban kínálják, 1,75—2 százafélek mellett voltak kisebb tételekben ajánlottak. A hetipénzben még nem volt kötés, mert a tőzsde teljesen tájékozatlan a pénzpiac közeli alakulásáról.

NYILTÉR.

Hamburger Mór és József fájdalomtól megtört szívvel jelentik, hön szeretett édesanyjuk, a legjobb anyós, nagyanya

özv. Hamburger Ignácné szül. Slesinger Mária

1924. március hó 17-én reggel 5 órakor, életének 68-ik évében, rövid szenvedés után történt elhunytát.

Hült tetemeit az izr. sírkert halottas házából f. hó 18-án d.u. 3 órakor fogjuk örök nyugalomra helyezni. Subotica, 1924. márc. 17-én.

Az elhunytat gyászolják: Klein Jakabné szül. Slesinger Lina, Somogyi Ferenc testvérei. Hamburger Móráné szül. Iritz Adél, Hamburger Józsefné szül. Spitzer Ilona menyei. Magda, Magduska és Vera unokái, továbbá számos rokonai és ismerősei.

HÁZ

beltéren, főpostától percnyire, nagy telekkel, beköltözhető lakással eladó. Cím a kiadóban. 1961

Piros

FAJNARANCSOR

dió, citrom, mazsola, mandola, füge és mindenféle déligyümölcsöt legolcsóbb napiárban ajánl

WEISZ JÓZSEF

déligyümölcs nagykereskedő Subotica, Rudićeva ul. 1890

KARAMELL

ALA STOLLWERK

elsőrangú, dobozokban 1 kg. 48 dinár utánvétel mellett csomagolás és postadíj felszámítása nélkül szállít legálább 4 csomag vételénél

V. REHOR

cukorkagyár OSIJEK 1. Reiserova ulica 30. 1955

FÜSZERÜZLET

NOVISADON

betegség miatt azonnal ELADÓ

Bővebbet Karadžićeva ul. 17. (Vörösmarty u.)

Dr. Dralle's Malattine

Glicerín és méz-gelee zsirtalan. 1239

vörös, durva és megrepedezett bőrnél finoman illatosítva

Malattine-szappan. Malattine-puder Mindenütt kapható!

Főlerakat viszontelárusítók részére: ISIS D.D. ABT. GEORG DRALLE ZAGREB, Palmotićeva ulica 66.

MODERN BERLINI ÉPÍTÉSZEK!

ELFOGADNAK VILLÁK, LAKÓHÁZAK, GYÁRAK, VÁROSRESZEK (KOLONIÁK), PARKOK, BELSŐ BERENDEZÉSEK (BUTOROK) TERVEZÉSÉT A LEGKEDVEZŐBB FELTÉTELEK MELLETT! DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS NÉMETÜL, SZERBÜL, MAGYARUL

K. PFEIFER ARCHITEKT, BERLIN 1776 MÜNCHNER STR. 10.

A szabad **Herkules drótkerítés**

a legjobb, legolcsóbb és legszebb kerítés.

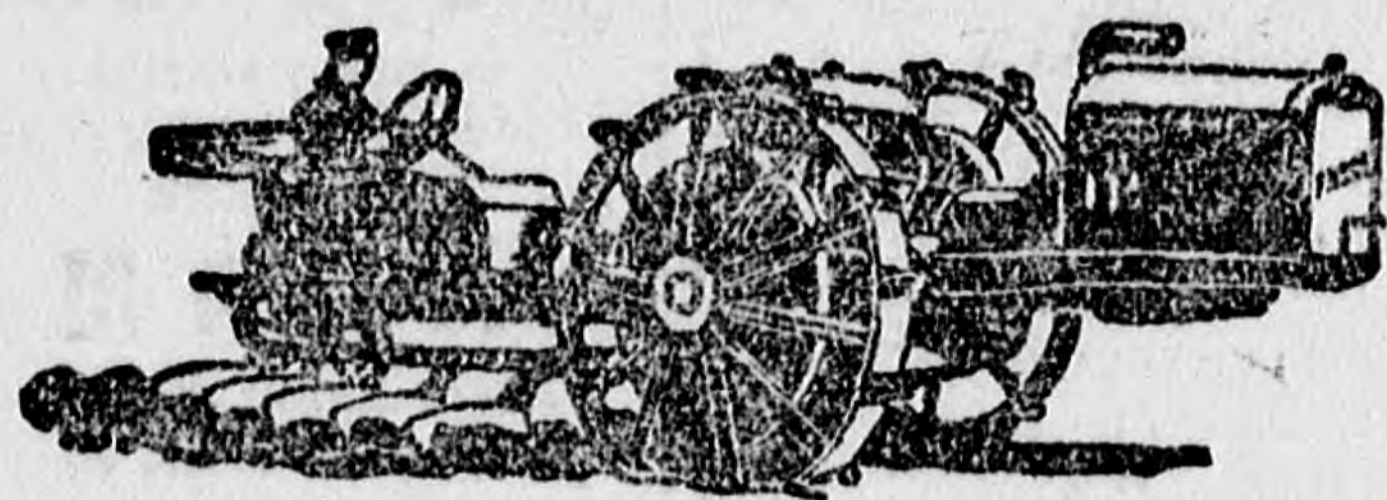
Egyedüli gyártója Jugoszláviában:

Krammer Testvérek, Novisad

sodronyáru- és vasszerkezet-gyár Legnagyobb és legregibb gyár e szakban a belföldön

20 lóerős Praga motoreke

a legjobban bevált szántógép!

RECORD IPARI-és KERESKEDELMIR. T. OSIJEK 1472

Beocsini portland-cementet, prima építőmeszet, továbbá detail-eladásra fehér darabos meszet

legjutányosabban szállít:

SCHÖN ERNŐ

a Beoćini Cementgyár R. T. képviselője Subotica, Park Kr. Petra 9. Telefon 42. 1821

Garantált 98/99% I-a

K é k k ő

250 kg. eredeti hordókban prompt szállításra vagy előjegyzésre legolcsóbb napi áron

KLEIN GÉZA

fűszernagykereskedésében Subotica TELEFON 55. 1881

Fával égetett, hófehér kőmentes

PRIMA DARABOS MESZET

Elsőrendű, olcsó kőmentes ÉPÍTŐ MESZET

PRIMA PORTLANDCEMENTET

bármikor azonnal szállít vagonteleiben minden vasutállomásra bérmentve

Szénkereskedelmi és Áruforgalmi Társaság Veliki-Bečkerek

Interurb. Telefon 85. Sürögnyelv: MONTANA

EGY TELJES MOZIBERENDEZÉS

320 ülőhellyel, egy 4 hengeres 12 HP benzintorral, egy komplett újabb rendszerű Pathé vetítógéppel, 5/5 méteres mozivásznon és zongorával eladó. Érdeklődni lehet Veliki-Bečkereken az International Bioskopban. 1850

Hölgyeim!

Gyermekek ruháit, kalapjait, fehérneműt olcsón, chikkesen, izlésesen csakis a

„NOUVEAUTES“

divatszalonban készítik. Rudics-uca Csajkás-ház, az emeleten.

Fakereskedők! Iparvállalatok! Villanytelepek!

cca 300 drb. 8-10 m hosszú, középmeretben 16-20 cm erős gömbfenyő kedvező áron ab Horgos eladó s prompt szállítható **SZÉCSY GÉZA fakereskedő HORGOS** 1845

Eladó bácskai 4000 lelkes német községben személyjogu gyógyszerár

vasut mentén, kedvező fizetési feltételek mellett. A gyógyszerár elsőrendű felszereléssel bír. Átvehető bármikor. 1920 Cím a kiadóban.

MOTORHAJÓ KÖZLEKEDÉS

STARIBEČEJ és NOVI-BEČEJ között

Indul: Staribečejről 6, 1/2 10, 13 1/2, 16 órakor „ Novibečejről 7, 1/2 11, 14 1/2, 17 „ 1846

Kisebb birtokot keresek a Bácskában azonnali megvételre.

Közelebbi leírást az alábbi címre kérek: **JANCSURITS S., STAPÁR.** 1841

MOLINO

(Leinwand)

CHIFFON

(Wassertuch)

WATTA

(paplanhoz)

OLCSÓN KAPHATÓ

A. ROMANO ZAGREB

Boškovićeve ul. 15. Telefonszám 23-69. 1560

Muraközi lovak

Igás tenyészkancák, tenyészmének és éves csikók állandóan kaphatók

Vajda Elemér, Čakovec

Muraköz, Jugoszlávia

Elsőrangú bácskai és bánáti referenciák. Istállók vasutállomással szemben.

Távíratcím: VAJDA ČAKOVEC, MEDJUMURJE Interurban telefon 59, 4 és 3. 1502

márc. 17-től
hétfőtől—
március 19-ig
szerdái

Lifka

A szivnélküli hölgy

dráma 6 felvonásban.

Főszereplők: Mady Christians, Albert Steinfück

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkészletek az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., negyedévre 135 din. Kérdezőkérdezőkhez válaszbélyeg mellékelendő.

Egy jó helyen levő új papír- és írószerszám önálló vezetésére egy főmunkás kerestetik. Fizetési feltételek és bizonyítvánnyal ellátott ajánlatok e lap kiadójába "Papirkereskedés" jelzésre továbbítás végett küldendők. 1876

Gyakorlott, megbízható és szorgalmas kereskedelmi utazó állandó alkalmazást nyerhet. Cím a kiadóban. 1577

Csónakmotor

6 lóerős Austro Däumler vízhűtéssel, előre-hátra sebesség váltóval sűrűsben eladó. Érdeklődni lehet: TILLY BÉLÁNÁL SOMBOR Apatini ut 20 szám. 1893

Gazdasági gépészet keresünk azonnali belépésre. Megkivánjuk a gézek kezelésében és szántásban való teljes jártasságot. Ajánlatok Pajzs-fivérek gazdaságára, Bótar (Bánát) címre küldendők. 1875

Fiatallal fűszerkereskedősegédet felvesz Laza Konstantinović Subotica. Senoe ulca 32. 1939

Papucsos-segédet felveszünk állandó munkára, csak jó munkások jelentkezzenek Nemes János Subotica, Senta ut 96. 1909

Emmentali sajt

naponta friss tea-vaj eredeti gyári áron kicsinyben is: M. VÁGÓ sajtgyári raktár SUBOTICA, Paja Dobanovačkog ulica 7.

Takarmányrépa és heremagot

legelősebb minőségben olcsón ajánl

SEVER & Co. Ljubljana

Korzó

márc. 17-től
hétfőtől
március 19-ig
szerdái

Excentrikus asszonyok

dráma 7 felvonásban

Főszereplő: MISS du PONT

VÉTEL-ELADÁS

Fiat sport-luxus, hatcilinderes és négyvöléses személy. 505 típusu, hatléléses, keveset használtak. eladók: Aleksa Aleksic Beograd, Grobljanska ul. Telefon 19-24. 1915

Teljes berendezésű, komplett kéziüzemi gyertyagyár, havi egy vagon teljesítőképességgel, Somborban, továbbá komplett kendergerezbenező és kötéltelverő-üzem Somborban eladó. Megtekinthető és levelezés Gombos Lajos céhez Sombor, intézendő. 1863

Táblaüveg

szükségletét mielőtt beszerzi, kérjen árajánlatot

Bakay János

üveg és porcelán kereskedő SENTA (plébánia épület)

Zongorák, új, modern vagy átjártak, keresztűresok, részletfizetésre is kaphatók nagy választékban, olcsóbban, mint bárhol. Kain hangszerszertében Subotica, városház épületében.

KISS ZÁLOGINTÉZET mindenféle értéktárgyakra kölcsönt nyújt. — Zálogból visszamaradt 500 méter nagyon finom szövet férfi, női raglánoknak és télikabátoknak. Cipők, ruhák, télikabátok, szőrmék, női bunda, arany ékszerek, ezüst ékszerek olcsón eladók. I. Bogovicsova (Kinizsi) ulica 12.

Tractor-Morzer, 60 lóerős, kéthengeres, kifogástalan állapotban, teljes szántóberendezéssel eladó. Horzós, Reöck-gazdaság. 1858

Gyümölcsfátörzsek eladó. 500 darab butorgyártásra alkalmas dió- és cseresznyefatörzsek eladó Paizs-fivérek gazdaságában Bótar, Banat. 1921

Vendéglő Subotican kávéházi foglalkozással, bor-eladás nagyban és kicsinyben, eladó. Malusev-iroda. 1710

Eladó 10 HP benzinnemű motor és 1000 mm cséplőszekrény teljes felszereléssel. Merli Mátyás, Stantšič 1122 házzám. 1866

Két illozhelyiség, alkalmas borbélynak vagy cipésznek. Érdeklődni lehet Senoe ulca 32. 1940

Erkezett prima méz, idel dalmát idnoskenyér, zsák-tételekben kg-onként 6 dinár. Viszontelárusítóknak engedmény. Sava Laušević fűszernagykereskedő Subotica, Toistojeva ulica 11

Eladó 10 HP, Első Magyar Gazdasági magánjáró cséplőgarnitúra, 12 HP szivógázmotor, 3 HP gőzmotor, 70 cm átm. körhűrészt asztallal. Kovács és Törteli, Ada. 1867

Háló, ebédő, előszoba — konyha berendezések, zongora, cadrop, jég szekrény, szalon, égyak, tükrök, gyermekkosci, festmények olcsón kiárusítatnak Langné 1977

Malom eladó: hatjáratu, újonnan átalakított, jó buzatermő vidéken. Nyersolajmotorral intányos áron és kedvező fizetési feltétellel. Esztleg felerészben is. Leveleket "Vámmalom" jellege alatt a kiadóhivatal továbbít. 1947

Egy szántógép hat ekével, 90 lóerős motorral, sűrűsben eladó olcsón és különféle gyártmányú cséplőgépek vannak Balogh Antalnál, Debelača 22. sz. 1946

Jegygyűrűk

és menyasszonyi ajándékok a legolcsóbban kaphatók

ÁDÁM

ékszerésznél Subotica Rudics ulica 6. Tört aranyért a legolcsóbb árúkat. 9438

KÜLÖNFÉLE

Pöstyénbe nem kell utaznia, ha rheumáját, ischiást gyógyítani akarja, mert eredeti pöstyéni liszapot kaphat az illés-gyógyiszer-tárban, a főpostával szemben. Kérien leírást. 7141

SZÓDAVIZET

legkisebb mennyiségben gyári áron szállít házhoz bárkinek Johanna szikvizgyár Subotica. Telefon 532.

Kissingeni soványító-tabletta ártalmatlan, orvosilag sokszorosan elismert legjobb szer. Kövszék és elzsirosodásnál használata csodás. Ismét kapható a Hercl-drogériában Subotica, Aleksandrova ulica 1. Postán rendeléseket utánvétellel azonnal elintéztünk.

Husvitra ékszerjavításait és köfogalásait megvárhatja Blahánál Subotica, edénypiac. 1582

LEVELEZÉS

Házasságot csakis jobb körökben, teljes díszkréció mellett közvetíti Közvetítő-iroda Subotica, Agina ulica 11. 1883

Nősülés után elsőrendű fogorvosi műteremhez juthat fiatal orvos. — Budapesti belvárosi kereskedő elvenne vagyonos intelligens ízr, urleányt. Megbízott: Közvetítő Iroda — Agina ul. 11. 1978

VESZEK

legmagasabb áron rongyot, papírhulladékot, ócskavasat, ócskafémet, csontok, szarvakat, sertéssörtét és minden egyéb hulladékot és ócska anyagot. Keresek agilis bevásárlókat. ADOLF KRAUS STARIJI Subotica, Paralelna ul. 179.

FOGLALKOZÁS

Fiatalabb, kvalifikált gépírókísasszony, ki németül sztenozrafál, azonnal felvétetik Gombos Lajos vréce i agenturni posao. Sombor. 1864

Perfekt szakácsnét állandó alkalmazásra keresek. Hejduška Mariska női kalapüzlet, Subotica. 1950

KŐSÓZUZÓGÉP

amelyet egy ember egy nap alatt 2 vagon órlésre képes, jutányos áron azonnal eladó. Lnkács István Novisad Primorska ulica 5. sz.

Volt önálló kereskedő irodai teendőkhöz jártas, beszél és ír szerbül, magyarul és németül, irodai vagy pénzeszedői állást vállalna csak délelőtti órákra. Cím a kiadóban. 1973

Üvegsegedet, fiatal, jó keretozót, állandó munkára azonnal felvesz Bakay János, Senta. 1820

Ami szeme szája kíván Olcsó pénzért ajánl Sági Fűszer és csemege árut Elsőrendűt ott találni.

SUBOTICA HUSPIAC

Telefon 448. 1822

Huszéves falusi árvaléány, ki a polgári iskolát az Irgalmas nénékék nevelőintézetében végezte, falura vagy pusztára ajánlkozik olyan katolikus ur családnak, melyben leánykák vannak, akiket a női kézimunka minden ágazatára alaposan megtanítaná a stoppolástól kezdve fel a gobelinsinálásig. Közben a ház urnőjét a háztartás összes teendőiben teljes erővel támogatná. Ajánlkozó anyanyelve magyar, de horvátul is beszél és nem anynyira a jó bérre sandit, inkább kegyes bánásmódot remél. Szives ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kér. Női kézimunka jellege alatt. 1686

A tavaszi szezonra

hollandi firnisben, kémiai és földfestékben, német gyártmányu lekkokban, mürnbergi ecotáruban, falmintákban, téglás valódi budai földben és az összes a szakmába vágó cikkekben legelősebb bevásárlási forrás

Nenhaus i Kalmár Subotica. Iparosoknak és viszonteladókknak áruengedmény. 1649

Gyógyszerészyakornokot, ki már gyógytárban működött, praksissal, teljes ellátás és zsebpénz mellett elfogad Ivacsokovics M. gyógyszerész, Veliki-Kikinda. 1923

Papirszakmában jártas utazó

ki a szerb, német és magyar nyelvet szöben és írásban bírja azonnalra kerestetik. Ajánlatok "KULTURA" hirdetőirodába NOVISAD, Kr. Aleksandra ul. 20. küldendők 1927

Két papucsos-segéd állandó munkára felvétetik ebéd-kosztot és lakást kapnak. Vajda István papucsos, Crno-Brdo (Feketié). 1870

Korzó Mozi

Márc. 20—23. csütörtöktől—vasárnapig.

D'Albert világhírű operája után

FARKAS (TIEFLAND)

5 felvonásban. Főszereplő: Lil Dagover, Michael Bohnen.

Lifka Mozi

Márc. 20—23. csütörtöktől—vasárnapig.

Hans Müller világhírű drámája

TÜZEK

dráma 6 felvonásban. Főszereplő: Pola Negri.